

Bakos András

HÓEMBER A TÜKÖRBEN

Állok a sötét ház előszobájában
éjjel, és a kerek tükörben az udvaron
fénylő hóembert nézem. Hanyatt dőlve,
mégis szilárdan áll: rád emlékeztet.
Úgy mondták, olyankor jobban kihúzd
magad. És ez azért kínos, mert vannak
a családban olyanok, akik viszont mintha
orra akarnának bukni. Mivel az nem lehet,
hogy most téged akar csúfolni valaki,
azt hiszem, te akarsz eszembe juttatni
valamit.

Lehet, tényleg nem ismertük
egymást. Pedig sokáig ülhettem melletted
a padon, láthattam, hogyan alszol el
a daráló fémes zajában, a zsákok
között. Húzhattam az evezőt, miközben
te a csónak ülésdeszkáját szorítottad,
a víz közepén. Mosolyoghattam rajtad,
hogy aztán elkomolyodjak. Álmodni
volna jó veled.

Régebben ehhez is
lehetett közöm, ahogy hóhulláshoz
vagy olvadáshoz. De most nem tudom,
miben hihetnék még olyan erősen,
amikor reggelre kelve látom:
az ablakot pára borítja.

Julio Cortázar

BESTIÁRIUM

Székács Vera fordítása

Az utolsó kanál tejberizs – sajnos kevés volt benne a fahéj – és az esti lefekvés előtti puszik közt a lakás túlsó végén megszólalt a telefon, így Isabel ott maradhatott még az asztalnál, amíg Inés vissza nem jött a telefon mellől, és a fülébe nem súgott valamit a mamájának. A két nő egymásra nézett, aztán mindketten Isabelre, aki az eltört kalit-

kára gondolt, meg a számtanleckére, meg egy kicsit arra is, hogy milyen dühös volt Lucera néni, mikor az iskolából hazafelé jövet megnyomta a csengőjét. Nem volt nagyon nyugtalan, anyja és Inés mintha átnézett volna a feje fölött, mintha csak tettetnék, hogy nézik; pedig így volt: őt nézték.

– Hidd el, én nem örülök, hogy odamegy – mondta Inés. – Nem annyira a tigris miatt, mert arra nagyon odafigyelnek. De az a szomorú ház meg az az egy szem gyerek, akivel játszhat...

– Én se örülök – mondta az anyja, és Isabel mintha egy csúszdán indulna meg, rádőbbsent, hogy Funesékhoz küldik nyaralni. Belevetette magát a hírbe, a hatalmas zöld hullámba, Funesék háza, Funesék háza, persze hogy oda küldik. Nem örülnek neki, de jól jön a dolog. Az érzékeny légcsőve, a méregdrága Mar del Plata, nehéz elboldogulni egy elkényeztetett és buta kislánnyal, magaviseletből hármas, annál a jóságos Tania kisasszonynál, a nyugtalan alvása, a szétszórt játékok, a kérdezősködés, a gombok, a piszkos térdek. Félelmet és gyönyört érzett, érezte a fűzfák illatát, és a Funes u-ja összevegyült a tejberizzsel, hű de késő, egy-kettő, föl a szobába, és be az ágyba.

Az ágyban, a sötét szobában, Inés és a mama csókjaival meg bánatos pillantásaival elborítva; még nem döntöttek egészen, de mégis eldöntötték már, hogy oda küldik. Már látta magát, ahogy a bricskán oda érkezik, az első reggelit, Nino örömét, ahogyan fogadja, Nino, a csótányvadász, Nino, a béka, Nino, a hal (hároméves emlék, Nino albuma ragasztott figurákat mutat neki, és szigorú hangon mondja: „Ez béka, ez hal”). Most meg Nino a parkban, ahogy a lepkehálóval vár rá, és Rema fehér keze – látta, ahogy a sötétből kinyúl felé, nyitott szemmel feküdt, és Nino arca helyett most hopp, Rema, a legfiatalabb Funes lány keze. „Rema néni nagyon szeret”, és Nino szeme könnybe lábadt és kikerekedett, megint Nino hussant be a hálószoba sötétségébe, ott lebegett előtte, és vidáman nézett rá. Nino, a hal. Úgy aludt el, hogy arra gondolt, bár csak reggelre már az egész hét mögötte lenne, és a búcsú, a vonatozás, az egymérföldes út a bricskán, a nagykapu, a házhoz vezető eukaliptuszfasor. Mielőtt elaludt, átfutott az agyán a rémült gondolat, hogy talán álmodja az egészet. Ahogy hirtelen kinyújtózott az ágyban, bevverte a lábát a bronzrudakba, a paplanon keresztül is fáj, és a nagy ebédlőből behallatszott anyja és Inés hangja, csomagolni, beszélni az orvossal a pattanások miatt, csukamájolaj és hamamelis virginica. Nem álmodik hát, nem álmodik.

Nem álmodott. Egy szeles reggelen elvitték a constitúcióni pályaudvarra, a tér standjain a sok kis zászló, torta a Tren Mixtóban és bevonulás a tizennegyedik vágányra. Inés és az anyja úgy összecsókolta, hogy olyan lett az arca, mintha puhára taposták volna, és rúzsszagtól meg Coty púderszagtól bűzlött, szája körül undorító nyálak, de a szél első nagy pofonja lesöpörte róla. Nem félt egyedül felülni a vonatra, mert nagylány volt már, nem kevesebb, mint húsz peso volt a táskájában, a Mélyhűtött Hús Sansinei Vállalatának edves és bűze beáradt az ablakon, ott volt előtte a Riachuelo sárga vize, ő pedig már túl volt a magára erőltetett síráson, boldogság öntötte el és halálos félelem, birtokba vette az ülőhelyét és az ablakát, a hatalmas vagon szinte egyetlen utasaként, ahol minden ülést kipróbálhatott, és nézegethette magát a tükrökben. Egyszer-kétszer a mamájára gondolt, meg Inésre – már a 97-es utcában járhatnak, túl a Constitúciónon –, elolvasta, hogy tilos a dohányzás, köpködni tilos, 42 ülőhely, már Banfielden rohantak át teljes sebességgel, vuuuuuú! mezők és mezők és mezők a milkibar és a mentolos pasztillák ízével elkeverve. Inés azt tanácsolta neki, hogy köttesse a zöld kardigánját, úgyhogy Isabel elhozta a kötetést, bedugta a bőrönd mélyére, szegény Inés azokkal a buta ötleteivel.

Az állomáson egy kicsit félni kezdett, mert mi lesz, ha a bricska... De ott várt rá don Nicanorral egyetemben, aki majd' kicsattant az egészségtől, és nagyon tiszteletteljes volt, kisasszonyka így, kisasszonyka úgy, hogy jól utazott-e, hogy Elisa asszony még mindig olyan csinos-e, hát persze hogy esett – Ó, a bricskán ülni, az a cirkusz, amit az akváriumával műveltek, amikor vele együtt ide szállították az előző alkalommal, amikor a Los Hornerosba jött. Minden kisebb volt, rózsaszínűbb és ragyogóbb, még a tigris se volt, és don Nicanor nem volt még ilyen ősz, még csak három éve, Nino, a béka, Nino, a hal, és Rema keze, amelytől legszívesebben sírva fakadt volna, és azt szerette volna, ha örökké simogatja a fejét, ő meg szinte belehal a simogatásba, olyan, mint a vaníliakrém, és rajta a tejszínhab, a két legjobb dolog a világon.

Az emeleten kapott szobát, egy egész, gyönyörű szobát, ami csak az övé volt. Egy felnőtt szobát (ez Nino ötlete volt, a csupa göndör fürt, csupa szem Ninóé, aki nagyon aranyos volt a kék tréningruhájában, estére persze Luis megkívánta, hogy öltözzön fel rendesen, sötétszürke öltönybe, színes nyakkendővel), és a szobán belül egy másik kicsi szoba egy hatalmas és elvadult labéliával. A fürdőszoba két ajtóval arrébb volt (de a házon belül, úgyhogy oda nyugodtan ki lehetett menni, és nem kellett előbb kipukkolni, hogy merre van a tigris), tele csapokkal és csövekkel, de Isabelt nem lehetett könnyen becsapni, és már a fürdőszobában látszott, hogy vidéken van, a földeken, a dolgok nem voltak olyan kifogástalanok, mint egy városi fürdőszobában. Dohos szag volt, és másnap reggel egy pinceférgyet talált a mosdóban. Kicsit megérintette, mire a féreg ijedt kis karikává görbült össze, felbillent, és a vízzel együtt belesodródott a lefolyóba.

Kedves mama, azért írom ezt a levelet, hogy – Az üvegezett verandán esznek, mert az hűvösebb. Öcsi folyton nyavalyog, hogy nagy a hőség, Luis egy szót sem szól, de lassacskán kiveri a homlokát a veríték, és a szakálláról is csöpög. Csak Rema nyugodt, lassan adogatja körbe a tányérokat, és mindig olyan az egész, mintha egy kicsit ünnepléses és meghatott hangulatú születésnap ebéden vennének részt. (Isabel titokban figyelte, ahogyan uralkodik a házban, dirigálja a cseléd lányokat.) Luis majdnem mindig olvas, két öklét a halántékához támasztva, a könyvet meg a szódásüveghez. Rema, mielőtt odanyújtja neki a tányért, mindig megérinti a karját, Öcsi meg néha filozófusnak hívja, de csak azért, hogy megzavarja az olvasásban. Isabel nem örült neki, hogy Luis filozófus, de csak Öcsi miatt, hogy van mivel csúfolnia és bosszantania.

Az asztalnál így ültek: Luis az asztalfőn, Rema és Nino az egyik oldalon, Öcsi meg Isabel a másikon, vagyis középen egy felnőtt, kétoldalt meg egy felnőtt és egy gyerek. Amikor Nino igazán mondani akart neki valamit, a cipőjével sípcsonton rúgta. Isabel egyszer felkiáltott, mire Öcsi dühösen ráförmedt, hogy milyen neveletlen. Rema csak nézett rá, amíg Isabel meg nem vigasztalódott a tekintetétől meg a zöldséglevestől.

Mami, mielőtt enni megyünk, mindig meg kell nézni, hogy – Majdnem mindig Rema ment megnézni, hogy át lehet-e menni az üvegezett verandára. A második napon bejött a nagy nappaliba, és azt mondta, várjanak. Hosszú ideig vártak, aztán egy napszámos jelentette, hogy a tigris a lóherés kertben van, mire Rema kézen fogta a gyerekeket, és mindnyájan átmentek a verandára. Aznap reggel a krumpli ki volt száradva a tálon, de csak Öcsi és Nino morgott miatta.

Azt mondtad, hogy nem kell mindenbe beleütnöm – Mert Rema a tündöklő jószágával mintha minden kérdést feleslegessé tett volna. Annyi hely volt a házban, hogy nem számított, kinek melyik szoba. A ház hatalmas volt, és a legrosszabb esetben valamelyik szobába nem lehetett bemenni: de csak egybe nem, azt meg ki lehetett bír-

ni. Az első két nap után Isabel is ugyanolyan otthonosan mozgott, mint Nino. Reggeltől estig a fűzfaligetben játszottak, és ha a fűzfák közt nem lehetett, ott volt nekik a lóherés kert, a park a függőágyakkal meg a patakpart. A házban is jól megvoltak, ott volt a saját szobájuk, a középső folyosó, a lenti könyvtárszoba (kivéve az egyik csütörtökön, amikor nem lehetett bemenni oda) és az üvegezett veranda. Luis dolgozószobájába nem mentek be, mert Luis folyton olvasott, de néha behívta a fiát, és képeskönyveket adott neki; Nino kihozta a könyveket, és a nappaliban vagy a ház előtti kertben nézegették őket. Öcsi dolgozószobájába se mentek be soha, mert féltek a dühkitöréseitől. Rema mondta, hogy jól teszik, és ebben volt valami figyelmeztetés; tudtak már olvasni a hallgatásaiból.

Tulajdonképpen szomorú volt ez az élet. Isabel egy este eltöprengett azon, hogy Funesék vajon miért hívták meg nyaralni. Ahhoz még nem volt elég nagy, hogy megértse: nem az ő kedvéért hozták ide, hanem Nino kedvéért, mint egy nyári játékot, aminek Nino majd örülni fog. Csak azt észlelte, hogy a ház szomorú, hogy Rema valahogy fáradtnak látszik, hogy alig esik az eső, és mégis minden olyan nedvesnek és elhagyatottnak hat. Néhány nap alatt hozzászokott a házirendhez, ahhoz a szigorúnak igazán nem mondható fegyelemhez, ami azon a nyáron a Los Hornerosban uralkodott. Nino kezdte érteni, hogyan működik a mikroszkóp, amit Luistól kapott, egy remek hetet töltöttek azzal, hogy a vízzel töltött mosóteknőben, a belehulló falevelek közt férgeket tenyésztettek, aztán ráejtettek egy-egy cseppet a tárgylemezre, és vizsgálták a mikrobákat. – Azok moszkitólárvák, ezzel a mikroszkóppal nem láthatjátok a mikrobákat – szölt ki Luis a kissé hervadt és távoli mosolyából. Nem tudták elhinni, hogy az az izgó-mozgó rémség nem mikroba. Rema elővett nekik a szekrényből egy kaleidoszkópot, de a mikrobavadászat és a mikrobák lábainak megszámlálása sokkal izgalmasabbnak bizonyult. Isabel beírta egy füzetbe a kísérletek eredményeit, összekombinálta a biológiát a vegyészettel, és elhatározták, hogy csinálnak egy kis patikát. Nino szobájában rendezték be, miután az egész házat átkutatták a patikába alkalmas dolgok után. Isabel megmondta Luisnak: – Minden kell: dolgok. – Luis adott nekik Andreu pasztillákat, rózsaszínű vattát, reklámtubust. Öcsi egy gumizacskót meg egy üveg zöld pirulát, az üvegről le volt kaparva a címke. Rema bement, és megnézte a patikát, elolvasta a füzetben a listát, és azt mondta, hogy hasznos dolgokat tanulnak vele. Vagy neki, vagy Ninónak jutott eszébe (Nino mindig izgatott volt Rema jelenlétében, és brilirozni akart előtte), hogy csinálnak egy herbáriumot. Mivel aznap délelőtt ki lehetett menni a lóherésbe, összeszedtek mindenféle növényt, és estére a szobájuk padlóját ellepték a virágokkal és levelekkel telirakott papírok, úgyhogy jóformán nem volt hova lépni. Isabel elalvás előtt beírta a füzetbe: „74-es számú levél: zöld, szív alakú, barna foltokkal.” Kicsit bosszantotta, hogy majdnem mindegyik falevél zöld, majdnem mindegyik sima, és majdnem mindegyik lándzsa alakú.

Azon a napon, amikor hangyavadászatra mentek, meglátta a birtok napszámosait. A felügyelőt és az intézőt jól ismerte, mert bejártak a házba jelentést tenni. De ez a többi napszámos, mind fiatalabb, ott lebzelt a fészerek mellett, mintha sziesztaidő lenne, nagyokat ásítottak, és nézték, ahogy a gyerekek játszanak. Az egyik ezt mondta Ninónak: – Mér szeded ezt a sok férget? – és barackot nyomott a fejére, a fürtjei közé. Isabel örült volna, ha Nino megharagszik, ha megmutatja, hogy ő az uraság fia. Már tele volt az üveg, csak úgy nyüzsögtek benne a hangyák, és a patakparton egy hatalmas futóbogarat találtak, és azt is beledobták az üvegbe, hogy lássák, mi lesz. A hangyatenyé-

szet ötletét az Ifjúság Kincses Kalendáriumából vették, és Luis kölcsönadott nekik egy hosszú és mély üvegdobozt. Miközben cipelték kifelé a szobából, Isabel hallotta, hogy Rema ezt mondja: – Jobb, ha a házban játszanak velem. – És úgy hallotta, mintha sóhajtott is volna hozzá. Elalvás előtt, a sötétben előbukkanó arcok órájában újra felidézett mindent, megint látta Öcsit, amint kimegy a teraszra cigarettázni, soványan és dúdolván, Remát, aki kiviszi utána a kávé, ő meg rosszul nyúl a csésze után, olyan ügyetlenül, hogy a csésze helyett Rema ujjait fogja meg; Isabel a verandáról látta, hogy Rema visszarántja a kezét, és Öcsi majdnem leejti a csészét, de közben jól mulat. Inkább fekete hangyákat, mint vöröseteket: nagyobbak is és vadabbak is. Aztán egy csomó vörös hangyát is közéjük ereszteti, és az üvegen át nézni, ahogy harcolnak egymással, ők ketten teljes biztonságban. Hacsak össze nem verekednek. Két hangyaboly az üvegdoboz két végén. Elszórakozhatnak azzal, hogy megfigyelik a kétfajta hangya különböző szokásait, egy-egy füzettel mindkét fajtának. De majdnem biztos, hogy össze fognak verekedni amiatt, hogy melyikük nézzen át az üvegen, meg amiatt, hogy csak egy füzetük van.

Rema nem akart leselkedni rájuk, néha elment a szobájuk előtt, és látta, ahogy ott állnak az ablak elé tett hangyás doboz mellett, izgatottan és fontoskodó képpel. Nino ügyesen felfedezte az új járatokat, és Isabel tovább bővítette a térképet, amit tintával rajzolt rá a kiterített füzetre. Luis tanácsára végül is csak fekete hangyákat eresztettek be a bolyba, amely közben hatalmasra nőtt, a hangyák mintha őrzöngtek volna, késő estig dolgoztak, ezerféle módon és alakulatban túrták és forgatták meg a földet, megfontoltan dörgölték össze a csápjukat meg a lábukat, és látszólag minden ok nélkül hirtelen feldühödtek vagy izgalomba jöttek, összetömörültek vagy szétszaladtak. Isabelnek már nem volt mit följegyeznie, lassacskán abbahagyta az írogatást, és megfelleledkezett a fölfedezésekről. Nino meg már szeretett volna újra kimenni a kertbe, a függőágyakat és a pónikat kezdte emlegetni. Isabel egy kicsit lenézte. A hangyatenyészet többet ért az egész Los Hornerosnál, és őt elbűvölte az a gondolat, hogy a hangyák úgy jönnek-mennek, hogy nem félnek semmi tigristől, olykor azt is elképzelte, hogy egy kis tigris, de olyan kicsi, mint egy radír, a hangyaboly járataiban ólálkodik; talán ezért tömörülnek vagy szaladnak szét a hangyák. És tetszett neki, hogy az üvegvilágban ott láthatja megkettőzve az igazi világot, most, hogy egy kicsit fogolynak érezte magát, most, hogy nem volt szabad lemenni az ebédlőbe, amíg Rema nem szól, hogy lehet.

Odahajolt az üvegdoboz egyik falához hirtelen támadt figyelemmel, mert szerette, ha így látják; hallotta, amint Rema megáll az ajtóban, és csendesen nézi. Az ilyesmit, ha Rema volt az, mindig meghallotta.

– Hogyhogy így egyedül?

– Nino kiment a függőágyakhoz. Azt hiszem, ez itt egy királynő, olyan hatalmas.

Rema köténye visszatükröződött az üvegen. Isabel látta az egyik, kissé fölemelt kezét, az üveg tükrében olyan volt, mintha odabent lenne a hangyabolyban, és hirtelen eszébe jutott, hogy ugyanez a kéz nyújtotta oda Öcsinek a kávé, de most a hangyák mászkáltak az ujjain a csésze és Öcsi keze helyett, mely az ujjai begyét szorongatta.

– Rema néni, vegye el onnan a kezét – kérte.

– A kezemet?

– Most már jó. A hangyák megijedtek a keze tükörképétől.

– Ja? Már le lehet menni az ebédlőbe.

– Majd később. Rema néni, Öcsi haragszik magára?

A kéz úgy suhant el az üveg előtt, mint egy ablakon kirepülő madár. Isabel úgy látta, hogy a hangyák valóban megrémültek, és elszaladnak a tükörkép elől. Most már nem látszott semmi, Rema kiment a szobából, és úgy távolodtak a léptei a folyosón, mintha menekülne valami elől. Isabel megijedt a saját kérdésétől, vak, indokolatlan félelmet érzett, de talán nem is a kérdésétől ijedt meg, hanem attól, ahogy Rema ellibbent mellőle, az újra áttetszővé vált üveglaptól, melyen látni lehetett a hangyabolyok alagutainak bejáratait és az alagutakat is, melyek úgy tekeregtek, mintha egy földben heverő kéz begömbült ujjai volnának.

Egy délután szieszta volt, görögdinnye, faltenisz a ház patakpart felé eső falánál, és Nino zseniális volt, ahogy a legreménytelenebbnek látszó labdákat is visszaütötte, meg ahogy a glicínia törzsén fölmászott a háztetőre, hogy kiszedje a cserepek közé szorult labdát. A fűzfaliget mellől odajött hozzájuk egy kis napszámosfiú is, és beállt a játékba, de ügyetlen volt, és nem tudta visszaütni a labdát. Isabel aguaribayleveleket szagolgatott, és egyszer csak, amikor egy fonákkal éppen visszaütötte Nino alacsony és alattomos labdáját, érezte, hogy legbelül, a lelke mélyén átjárja a nyár boldogsága. Akkor értette meg, hogy miért van a Los Hornerosban, miért tölti ott a vakációt, és Ninót is akkor értette meg. Eszébe jutott a hangyatenyészet fönnszobában, ez a halott, undorító dolog, a sok szörnyű hangyaláb, amely próbál kimászni az üvegből, a bűzös és mérgező levegő. Dühödten is, vidáman is ütötte a labdát, leharapott egy hajtást az aguaribaybokorról, és undorral vegyes boldogsággal köpte ki, végre igazán a szabadban, a napfényes ég alatt.

Egy nagy csörömpölés, és az ablaküveg ripityára tört. Az Öcsi dolgozószobájának ablaka volt. Meg is jelent az ablakban, ingujjra vetkőzve, nagy fekete szemüvegében.

– A fene azokat a rohadt kölyköket!

A napszámosgyerek elszaladt. Nino odaállt Isabel mellé, és Isabel érezte, hogy az enyhe szélben ugyanúgy reszket, mint a fűzfák.

– Nem akartuk, bácsikám.

– De igazán, Öcsi, nem akartuk.

Öcsi már el is tűnt az ablakból.

Megkérte Remát, hogy vigye el a hangyákat, és Rema megígérte. Aztán beszélgetés közben, mialatt Rema segített felakasztani a ruháját és belebújni a pizsamájába, elfeledkeztek róla. Amikor Rema eloltotta a lámpát, és kiment a folyosóra, hogy jó éjszaka kívánjon Ninónak, aki még fájdalmasan pityergett, Isabel érezte a hangyák jelenlétét, de nem merte visszahívni Remát, mert még azt gondolta volna, hogy ez a kis pisis fél a sötétben. Úgy döntött, hogy jobb lesz azonnal elaludni, mire olyan éber lett, mint még soha. Amikor eljött a sötétben felbukkanó arcok pillanata, az anyját látta és Inést, amint cinkos mosollyal néznek egymásra, és foszforeszkáló, sárga kesztyűt húznak a kezükre. Látta a síró Ninót, az anyját és Inést a kesztyűkkel, melyek most lila sapkák voltak, és csak forogtak, forogtak a fejük tetején, Ninót a hatalmas, pusztá szemüregével – talán úgy kisírta a szemét, hogy el is tűnt a szemüregéből –, és előre tudta, hogy most Remát és Luist fogja látni, őket akarta látni, de Öcsit látta szemüveg nélkül, ugyanazzal az eltorzult arccal, amellyel Ninónak esett, Nino meg a falig hátrált, és csak nézett rá, mint aki azt várja, hogy legyen már vége az egésznek, Öcsi meg csak pofozta tovább, könnyed, puha, nedvesen csattanó ütésekkkel, míg Rema közéjük nem állt, mire Öcsi elnevette magát, arcával szinte Rema arcához ért, és akkor hallották, hogy jön Luis, és messziről odakiabál, hogy már átmehetnek a benti ebédlőbe. Olyan gyorsan történt minden, és az egész csak azért, mert Nino ott volt, és Rema jött, és azt

mondta, hogy ne menjenek ki a nappaliból, amíg Luis ki nem deríti, hogy melyik szobában van a tigris, és ott maradt velük, nézte a dámajátékpártijukat. Nino állt nyeresre, és Rema megdicsérte, mire Nino olyan boldog lett, hogy átölelte a derekát, és felágaskodott, hogy megcsókolja. Rema nevetve lehajolt, és Nino összecsókolta a szemét és az orrát, közben nevettek, velük együtt Isabel is, önfeledten élvezve a játékot. Nem vették észre, hogy közben Öcsi bejött a szobába, és amikor odaért melléjük, megragadta Ninót, és elrántotta onnan, az ablakán berúgott labdát emlegette, és ütlegelni kezdte Ninót, de közben Remát nézte, mintha órá haragudna, Rema meg egy pillanatra farkasszemet nézett vele, aztán Isabel rémülten látta, hogy kettőjük közé áll, és megvédi Ninót. Az egész vacsora színjáték volt, csupa hazugság. Luis azt hitte, Nino azért sír, mert beütötte magát, Öcsi figyelmeztetően meredt Remára, hogy hallgasson a dolgról, Isabel most felfigyelt a keményen összezárt, szép szájára, a skarlátvörös ajkára, mely a sötétben még vörösebb volt, és kicsillant fogsorának vékony csíkja. A fogak közül kis párafelhő tört elő, egy zöld háromszög, Isabel nagyokat pislogott, hogy elhessentse a képeket a szeme előtt, és akkor újra felbukkant Inés és a mama sárga kesztyűben; egy kicsit nézte őket, és a hangyatenyésztetre gondolt: a hangyatenyésztet ott volt, és nem látszott, a sárga kesztyűk nem voltak ott, de ő mégis látta őket, mintha fényes nappal lenne. Egész érdekes volt: a hangyabolyt nem tudta előhívni a sötétből, csak súlyos jelenlétét érezte: hogy ott van, a térnek egy sűrű, élő darabjaként. Olyan nagyon érezte, hogy kinyúlt a gyufáért, és meggyújtotta a gyertyát. A hangyaboly felbukkant a semmiből, ki-kihunyó félhomályba burkolva. Isabel fogta a gyertyát, és elindult felé. Szegény hangyák, azt hiszik majd, hogy ez már a felkelő nap fénye. Amikor a doboz egyik oldala már jól kivehető volt, Isabel megijedt: a hangyák a teljes sötétségben is dolgoztak. Látta, ahogy serényen jönnek-mennek a szintén látható és tapintható csendben. Úgy dolgoztak odabent, mintha még nem veszítették volna el a reményt, hogy egyszer kiszabadulhatnak.

A tigris hollétééről majdnem mindig az intező adott jelentést; Luis teljesen megbízt benne, és mivel majdnem egész nap bent dolgozott a szobájában, soha nem lépett ki az ajtón, és a többieknek sem engedte meg, hogy lejöjjenek az emeletről, amíg don Roberto nem jelentett. De egymásban is meg kellett bízniuk. Rema, aki a ház belső élete felett őrködött, jól tudta, hogy mi történik a földszinten és az emeleten. Máskor meg a gyerekek számoltak be Öcsinek vagy Luisnak. Nem mintha láttak volna bármit is, de ha don Roberto a házon kívül találkozott velük, nekik mondta meg, hogy hol van a tigris, és a hírt ők vitték be a házba. Ninónak mindent elhittek, Isabelnek kevésbé, mert ő új volt, és tévedhetett. Később, mivelhogy Nino mindig ott volt a szoknyája mögött, már neki is ugyanúgy hittek. Így volt ez délelőtt és délután; esténként viszont Öcsi ment ki megnézni, hogy a kutyák láncra vannak-e kötve, vagy hogy nem maradt-e égő parázs valamelyik ház közelében. Isabel látta, hogy revolver van nála, olykor meg egy ezüstfogantyús bot.

Remát nem akarta megkérdezni, mert Rema ezt szemlátomást természetesnek és szükségesnek látta; ha megkérdezi, Rema még butának nézi, ő pedig egy másik nő előtt nem akart megszégyenülni. Nino könnyű eset volt, beszélt és magyarázott. Amikor magyarázott, minden olyan világos és kézenfekvő volt. Csakhogy éjszaka, amikor újra végig akarta gondolni mindezt, Isabelnek rá kellett jönnie, hogy a dolgok legfőbb magyarázatai továbbra sem tudhatók. Azt, ami a legfontosabb volt, hamar megtanulta: hogy előzetesen meggyőződjön róla, szabad-e kimenni a házból vagy lemenni az üvegezett verandára, Luis dolgozószobájába, a könyvtárba. – Don Robertóban mindig

megbízhat – mondta neki Rema még a kezdet kezdetén. Meg őbenne, meg Ninóban. Luis nem kérdezte, mert ő ritkán tudta. Öcsit, aki mindig tudta, soha nem kérdezte meg. És így minden könnyű volt, az élet úgy alakult Isabel számára, hogy ami a mozgást illeti, több, ami pedig az öltözködést, az étkezést és az esti lefekvés időpontját, kevesebb kötelezettsége lett. Egy igazi nyaralás: az egész évnek így kéne telnie.

...nemsokára látlak. Ők jól vannak. Ninóval van egy hangyatenyészetünk, és játszunk, és van egy nagy növénygyűjteményünk. Rema csókolat, jól van. Én szomorúnak látom, de Luis is, aki nagyon jó. Azt hiszem, Luisnak valami baja van, azért tanul olyan sokat. Remától kaptam egy pár gyönyörű, színes kendőt, tetszeni fognak Inésnek. Mama, minden nagyon szép, és jó itt nekem Ninóval és don Robertóval, ő az intéző, és megmondja, hogy mikor mehetiünk ki, és hova, az egyik délután majdnem rosszul mondta, és a patakpartra küldött, de jött egy napszámos, és mondta, hogy oda ne, ha láttad volna, hogy don Roberto mennyire kétségbeesett, aztán Rema is, fölkapta Ninót, és összecsókolta, engem meg úgy, de úgy magához szorított. Luis azt mondta, hogy ez a ház nem gyerekeknek való, és Nino azt kérdezte, hogy milyen gyerekeknek, és mindenki nevetett, még Öcsi is nevetett. Don Roberto az intéző.

Ha eljőnnél értem, pár napot itt tölthetnél, és akkor együtt lehetnél Remával, és felvidíthatnád. Azt hiszem, hogy Rema...

De hogy mondaná el az anyjának, hogy Rema éjszakánként sír, hallotta, hogy sírva botorkál a folyosón, megáll Nino ajtaja előtt, tovább botorkál, lemegy a lépcsőn (közben biztosan törölgeti a szemét), és Luis hangja a szobája mélyéről – Mi bajod, Rema? Nem vagy jól? – és csend, az egész ház, mint egy hatalmas fül, aztán valami mormogás, és megint Luis hangja: – Az a nyomorult, az a nyomorult... – szinte úgy, mintha hidegen megállapítana egy tényt, meghatározná egy jellemet és egy sorsot is talán.

...kicsit beteg, jót tenne neki, ha idejőnnél, és vele lennél. Meg kell mutatnom neked a növénygyűjteményt és a köveket a patakból, melyeket a napszámosok hoztak nekem. Mondd meg Inésnek...

Olyan este volt, amelyet nagyon szeretett: nedvesség, bogarak, átmelegített kenyér és mazsolás grízpudding. A kutyák egész idő alatt kint ugattak a patakparton, az abroszra egy hatalmas mamboretá-szőcske szállt rá, Nino elszaladt a nagyítóért, ráborítottak egy széles szájú poharat, és hergelni kezdték, hogy mutassa meg szárnyának színes foltjait.

– Dobd ki azt a férget – kérte Rema. – Iszonyodom tőlük.

– Szép példány – állapította meg Luis. – Nézzétek, hogy követi a szemével a kezemet. Az egyetlen rovar, amely forgatja a fejét.

– Átkozott egy este ez – mondta Öcsi az újságja mögött.

Isabel szeretett volna lefejezni a lepkét, egy nyisszantással levágni a fejét, hogy akkor vajon mit csinál.

– Hagyd ott a pohár alatt – kérte Ninót. – Holnap betesszük a hangyák közé, és tanulmányozzuk.

A hőség nőttön-nőtt, fél tizenegykor már nem lehetett levegőt kapni. A gyerekek ott maradtak Remával a belső ebédlőben, a férfiak a dolgozószobájukba mentek. Nino volt az első, aki azt mondta, hogy álmos.

– Menj föl egyedül, aztán majd bemegyek hozzád. Odafönt minden rendben. – És Rema átölelte a derekát, amivel Ninót mindig nagyon boldoggá tette.

– Rema néni, mesélsz nekünk?

– Majd máskor.

Kettesben maradtak a szöcskével együtt, amely nézte őket. Jött Luis, és jó éjszakát kívánt, mormogott valamit arról, hogy a gyerekeknek ilyenkor már ágyban van a helyük, és Rema mosolyogva megcsókolta.

– Te morgó medve – mondta, és Isabel a szöcske pohara fölé hajolva arra gondolt, hogy még sohasem látta, hogy Rema Öcsit is megcsókolná, de egy ilyen méregzöld szöcskét sem látott soha. Kicsit megmozgatta a poharat, mire a szöcske vadul táncolni kezdett. Rema odalépett mellé, és kérte, hogy menjen föl lefeküdni.

– Dobd ki ezt a férget, olyan ronda.

– Majd holnap.

Megkérte Remát, hogy jöjjön fel majd hozzá jó éjszakát kívánni. Öcsinek nyitva volt a szobája, és ott járkált fel-alá ingujjban, kigombolt gallérral. Ahogy Isabel elhaladt az ajtaja előtt, Öcsi odafütyentett neki.

– Öcsi, megyek lefeküdni.

– Figyelj: mondd meg Remának, hogy csináljon nekem egy jó hideg limonádét, és hozza ide. Aztán máris mész a szobádba.

Persze hogy megy a szobájába, nincs rá szükség, hogy Öcsi adja ki neki parancsba. Visszament az ebédlőbe, átadta az üzenetet Remának, és látta, hogy Rema bizonytalanul néz maga elé.

– Ne menj még fel. Megcsinálom a limonádét, és te viszed be neki.

– De azt mondta, hogy...

– Kérlek szépen.

Isabel leült az asztalhoz. Kérlek szépen. A petróleumlámpa alatt bogár- és szúnyogfelhők keringtek, Isabel órákig ült volna ott a semmibe bámulva és magában mondogatva azt a pár szót. Kérlek szépen, kérlek szépen. Rema, Rema. Mennyire szerette őt és szomorú hangját, mely olyan alaptalanul, indokolatlanul volt szomorú, mintha maga a bánat szólalna meg benne. Kérlek szépen. Rema, Rema... Lázás forróság borította el az arcát, szerette volna Rema lába elé vetni magát, hagyni, hogy Rema fölvegye, csak nézni őt és meghalni a karjában, és hogy Rema sajnálja őt, hűvös, finom ujjaival simogassa a haját, a szemhéját...

Rema ekkor egy jéggel és citromkarikákkal telirakott zöld kancsót nyújtott felé.

– Vidd be neki.

– Rema...

Úgy látta, mintha reszketne, és azért állna úgy, háttal az asztalnak, hogy ő ne tudjon a szemébe nézni.

– Rema, már kidobtam a szöcskét.

A ragacsos hőségben és a nagy szúnyogzűmmögésben nehéz elaludni. Kétszer is azon volt, hogy fölkel, kimegy a folyosóra vagy inkább a fürdőszobába, és bevizezi a csuklóját meg az arcát. De hallotta, hogy odalent valaki járkál, valaki az ebédlőben föl-alá járkál, odaér a lépcső aljához, visszafordul... Nem Luis tompán hangzó, hosszú lépteit voltak, nem is Rema lépteit. Milyen melege volt Öcsinek este, milyen nagy kortyokban itta a limonádét. Isabel látta, ahogyan a kancsóból ivott, két kézzel tartva a zöld kancsót, a vízben táncoló sárga karikákkal a lámpa alatt; de abban is biztos volt, hogy Öcsi nem itta meg az egész limonádét, és hogy még mindig a kancsót nézi, amit ő az asztalára tett, mint aki egy óriási komizságot néz. Nem akart visszagondolni Öcsi mosolyára meg arra, ahogy odament az ajtóhoz, és kinézett az ebédlőbe, aztán lassan visszament a szoba belsejébe.

- Neki kellett volna idehoznia. Azt mondtam, hogy menj föl a szobádba.
- Őneki meg nem jutott más az eszébe, csak ez a bárgyú válasz:
- Idd meg, Öcsi, jó hideg.
- A kancsó meg zöld, mint a szöcske.

Nino kelt föl előbb, és azt ajánlotta, hogy menjenek ki a patakhoz csigákat szedni. Isabel alig aludt valamit, felvirágozott termekre emlékezett, csengetésekre, klinikai folyosókra, irgalmas nővérekre, klóros vízzel telt kancsókba állított hőmérőkre, elsőáldozási jelenetekre, Inésre, az eltört biciklire, a Tren Mixtóra meg a nyolcéves korában kapott cigánylányjelmezre. Mindezek közepette, mint egy album lapjai közti vékony levegőrétegben, sok olyan dologra gondolt, ami nem virág volt, se csengetés, se klinikai folyosó. Nagy nehezen fölkelt, és jól megmosta a fülét. Nino mondta, hogy mindjárt tíz óra, és a tigris a zongoraszobában van, úgyhogy máris mehetnek a patakpart-ra. Együtt mentek le, gyorsan beköszöntek Luisnak és Öcsinek, akik nyitott ajtónál olvastak a szobájukban. A csigák fönt voltak a patakparton, a búza közt. Nino zúgolódott Isabel szórakozottsága miatt, szidta, amiért oda se figyel rá, és nem segít csigát gyűjteni. Isabel most hirtelen olyan kicsinek látta: egy kisgyerek a csigáival és falevelevel.

Mikor a háznál felhúzták a zászlót annak jeléül, hogy kész az ebéd, Isabel indult el előbb. Don Roberto visszatért ellenőrző útjáról, és Isabel, mint mindig, most is megkérdezte, hogy mi a helyzet. Nino is jött már, lassan vánszorogva a csigás dobozzal és a gereblyékkel; Isabel segített berakni a gereblyéket a fészerbe, aztán együtt mentek be a házba. Rema már várt rájuk sápadtan és némán. Nino egy kék csigát nyomott a kezébe.

- Ez a tiéd: a legszebb.

Öcsi már evett, mellette ott volt az újság, Isabel alig tudta hova támasztani a karját. Utoljára Luis jött elő a szobájából, jókedvűen, mint minden délben. Enni kezdtek, Nino a csigákról beszélt, a nádasban látott csigatojásokról, a gyűjteményéről, amit nagyság és színek szerint válogatott össze. Egyedül fogja megölni őket, mert Isabelnek nincs szíve hozzá, és utána kiteszik őket száradni egy bádoglemezre. Aztán jött a kávé, és Luis a szokásos kérdő tekintettel nézett rájuk, mire Isabel felkelt az asztaltól, hogy megkeresse don Robertót, bár don Roberto már az előbb megmondta. Körbejárta a fészert, és amikor visszament az ebédlőbe, Rema meg Nino összedugott fejjel nézte a csigákat: olyanok voltak, mint egy családi fénykép; csak Luis nézett fel rá, és ő már mondta is: – Az Öcsi szobájában van. – Látta, hogy Öcsi bosszúsan ránt egyet a vállán, Rema meg az ujjá hegyével megérint egy csigát, olyan finoman, mintha az ujjá egy másik csiga lenne. Aztán Rema felállt, hogy még egy kis cukrot hozzon, Isabel meg ment utána és beszélt hozzá, aztán nevetve jöttek vissza, mert odakint, a tálalószobában eltréfálkoztak valamin. Mivel Luisnál nem volt cigaretta, és beküldte Ninót a dolgozószobájába, Isabel azt mondta Ninónak, fogadjanak, hogy ő találja meg előbb a cigarettát, és együtt mentek ki érte. Nino nyerte meg a fogadást, futva, lökdösődve érkeztek vissza, majdnem nekiszaladtak Öcsinek, aki ment újságot olvasni a könyvtárszobába, és dohogott, amiért nem mehet be a dolgozószobájába. Isabel odament a csigákhoz, és nézte őket, Luis meg várta, hogy tüzet adjon neki, ahogy szokta, de látta, hogy Isabel elmerülten tanulmányozza a csigákat, melyek kezdtek kibújni a házukból és arrébb csúszni, aztán hirtelen ránéz Remára, de villámgyorsan elkapja a tekintét, és újra csak a csigákat figyeli, olyannyira, hogy meg se moccan Öcsi első kiál-

tására, mindenki kirohant a szobából, de ő csak a csigákat figyelte, mintha nem hallaná Öcsi újabb, elfúló kiáltását, Luis dörömbölését a könyvtárszoba ajtaján, don Robertót, aki a kutyákkal együtt rohant be a házba, Öcsi nyögéseit, melyek belevegyültek a dühödt kutyaugatásba és Luist, aki ezt hajtogatta: – De hát az ő szobájában volt! Azt mondta, hogy az ő szobájában van! – csak a csigákat, melyek vékonyak, mint az ujjak, talán mint Rema ujjai, talán éppen Rema keze fogja meg most a vállát, emeli föl a fejét, hogy a szemébe nézzen, és nézze őt egy örökkévalóságig, mialatt ő Rema szoknyájához tapad, és rázza a zokogás, hol van már az előbbi jókedve, Rema meg a haját simogatja, gyengéden megszorítja a kezét, és valamit a fülébe mormog, valamit beleadag, ami úgy hangzik, mintha hála lenne vagy valamiféle helyeslés, amit nem lehet kimondani.

Vida Gábor

A PÁSZTOROK KIRÁLYA

A Kelemen-havasok egyik magas, kopár fennsíkján, jóval az erdőhatár fölött, ahol a gyalogfenyő és a boróka lassan, de biztosan lepi el a dús fűvű legelőket, melyek hajdan többzetes nyájakat tartottak el, és nyáron messzi földről is idevonzották a pásztorokat; és ahonnan régen, szép időben, amikor a levegő még tiszta volt, nem csak a Nagyhagymás és a Radnai-havasok látszottak, de Szászrégen és Marosvásárhely tornyai is, van egy házhely nagyságú lapos kő, amely szabályos háromszöget alkot. A környéken legeltető hallgatag, mogorva pásztorok úgy emlegetik a helyet, hogy La Elicopter. Ha a kiránduló a hosszas magyarázkodást követő homályos útbaigazítás után letér a jelzett ösvényről, és szerencséje van, meg is találja a követ és pár száz lépésre egy bozóttal benőtt horpadásban a helikopter roncsait. Az áfonyabokrok alatt sok ezer plexiüveg-darabka csillog, a gép duralvázán jól látszik, hogy nagy erővel csapódott a földnek, és a lángok helyenként megolvastották a fémeket. De a pásztorok nem szívesen mutatják meg a helyet, csak a nagyon állhatatos érdeklődőnek intenek a fejükkel, hogy arra, valahol, és persze az ellenkező irányban is lehet. Ha valaki a környező falvakban érdeklődik – a legközelebbi is jó egynapi járásra van –, mindenki tanácstalan arcot vág, és jellegzetes fintorral tudatja, hogy nem tud semmiről, helikopter erre nem szokott járni. Ez az elutasító biggyesztés olyan feltűnő, annyira hasonló a hegyvonulat déli, északi, sőt még a keleti felén is, hogy az már-már gyanús, mert az emberek attól függően, hogy a vonulat melyik oldalán élnek, sokban különböznek egymástól, főleg az idősebbek, mert a fiatalok már mindenütt egyformák.

A helynek ez nyilván nagyon új keletű neve, ezért nem szerepel egyetlen hozzáférhető térképen sem. Az erdészeti térképek sem tüntetik fel, pedig azokon minden vízmosás, gödör, nagyobb szikla, kidőlt fa szerepel. Úgy hírlík, hogy a katonai térképeken sincs bejelölve az a háromszögletű kő, pedig még a nagy magasságból készült felvételeken is látszik, jól elüt a növényzet zöldjétől és a hegyvonulatot alkotó trachit sötétszürke színétől. De ugyan ki látott ilyen légi felvételeket?